

**Advies voor de doorontwikkeling van het
Regionaal samenwerkingsprogramma Cultuur,
Erfgoed, Recreatie en Toerisme (CERT) 2020 – 2024**

regio Gooi en Vechtstreek

CERT WERKT

Inhoudsopgave

bladzijde

Verantwoording

Inleiding

Wat houdt het huidige programma CERT in?	3
CERT: de stand van zaken, voorjaar 2019	6
CERT 0.2: de initiatief fase voorbij	9
Visie op duurzame werkwijze en ontwikkeling	10
Aanbevelingen	13
Colofon	15
Bijlagen	16 - 32

Verantwoording

Dit advies werd geschreven op basis van een Verkenning van het lopende Programma Cultuur, Erfgoed, Recreatie en Toerisme (CERT). Documenten, beleidsadviezen en verslagen werden gelezen. Met bestuurders en vertegenwoordigers van gemeenten en instellingen, ambtenaren uit Gooi & Vechtstreek werden gesprekken gevoerd. In het ambtelijk overleg werd een workshop over de kwaliteiten van de regio gehouden. Daarnaast werden een aantal inspiratiesessies in de regio bijgewoond. Gesprekken met deze verschillende stakeholders van het lopende leveren bevindingen op over wat goed gaat, wat beter kan en de wensen die er leven. Deze vormen de basis voor de doorontwikkeling van het Programma CERT voor de jaren 2020 – 2024.

Inleiding

De regio Gooi en Vechtstreek heeft, ingeklemd tussen de steden Amsterdam, Utrecht en Almere veel te bieden, te beschermen en te ontwikkelen. Hoe combineren we de toenemende druk van wonen en werken, de behoefte aan recreatie en ontspanning, met het behoud van natuur en landschap? Hoe kunnen kunst, cultuur, en erfgoed bijdragen aan de kwaliteit van leven van inwoners? Hoe kunnen de grote kwaliteiten op het gebied van water, natuur en landschap, kunst en cultuur, erfgoed zoals architectuur, worden ervaren door bezoekers van de regio, zonder dat die kwaliteiten zelf geweld wordt aangedaan? Maar ook, en zeker niet in de laatste plaats: Hoe kunnen de kwaliteiten van de regio ingezet worden om de economie te versterken? Ergo: Hoe kunnen de kwaliteiten van de regio ten voordeel van diezelfde regio worden ingezet en worden behouden? Dat vraagt ambitie, afstemming en samenwerking. Daartoe is het CERT-programma in 2015 opgezet. CERT staat voor: cultuureducatie, erfgoed, recreatie en toerisme.

Bewust is bij de start en gedurende het lopende CERT-programma gekozen voor een groeimodel, waarbij vooral geïnvesteerd werd in een inhoudelijk programma en op overleg en samenwerking in netwerkverband.

Een geslaagde voorbeeld daarvan is de organisatie van het eerste Erfgoedfestival Groen in Gooi & Vecht in 2018.

De regio Gooi en Vechtstreek heeft vele parels op het gebied van natuur, cultuur en erfgoed. Die verdienen het in samenhang te worden gepresenteerd en ontsloten ten bate van inwoners en bezoekers. De regio Gooi- en Vechtstreek is vooral gebaat bij het boeken van concrete resultaten op het gebied van cultuurparticipatie, recreatie en toerisme. Vertel het verhaal. De realisering van een aansprekend inhoudelijk programma is randvoorwaardelijk voor een groeiende samenwerking tussen regiogemeenten en tussen culturele instellingen en daarom een nieuwe investering waard.

Wat houdt het huidige programma CERT in?

Op 24 maart 2015 werd door de wethouders cultuur van Huizen, Wijdmeren en Laren het initiatief genomen tot een verkenning van de regionale identiteit en de ontwikkeling van cultuur in de regio. Dat initiatief leidde in 2016 tot samenwerking in de regio Gooi en Vechtstreek binnen het programma Cultuur, Erfgoed, Recreatie en Toerisme (CERT). Dit programma beoogt vanuit regie en verbinding de onderlinge, boven lokale samenwerking te bevorderen van cultuur-, erfgoed-, recreatie- en toerisme-organisaties. Door het voeren van regie op de versteviging van de gezamenlijke identiteit van de regio Gooi en Vechtstreek wordt de positionering van de regio als aantrekkelijke plek om te wonen, te recreëren en te verblijven versterkt.

Het Programma CERT is zelfstandig onderdeel van het Uitvoeringsprogramma 2017-2018 van de Regio Gooi en Vechtstreek. Daartoe behoren verder o.a. de programma's Economie & Arbeidsmarkt en Ruimte & Mobiliteit. In voorbereiding is een nieuwe regionale samenwerkingsagenda voor de jaren 2020-2024.

Doelstellingen van CERT zijn:

- a. versteviging van de identiteit van de regio (groen, creatief en monumentaal)
- b. versteviging van de regionale beeldvorming
- c. versteviging van de regionale (culturele en toeristisch-recreatieve) infrastructuur
- d. versteviging van de regionale positie op bovenregionaal niveau

Gewerkt is aan:

1. Bovenlokale samenwerking: samenhang aanbrengen/inrichting met een gezamenlijke bovenlokale culturele infrastructuur, organisatie en financiering, gericht op die continuïteit en stimulering van deelname en bijdrage aan de doelstellingen van het Programma CERT.
2. Zicht krijgen op de belangrijkste opgaven vanuit onderzoek en verkenningen (Data, o.a. bezoekersstromenonderzoek), en deze agenderen.
3. Verkrijgen van (financiële) mogelijkheden voor de realisatie van projecten.

Gedurende de looptijd zijn binnen het programma zijn de volgende urgente werklijnen/thema's benoemd:

1. Infrastructuur Cultuur& Erfgoed
2. Cultuureducatie en – cultuurparticipatie
3. Cultuurmarketing
4. Recreatie en Toerisme

Resultaten CERT tot nu toe

Tot de resultaten van het CERT programma worden gerekend:

1. *Infrastructuur Cultuur & Erfgoed*

- Werkstructuur waarop alle gemeenten en bovenlokale instellingen zijn aangesloten
Ambtelijk CERT overleg en Mondriaanwerkgroep (Musea, archieven en cultuurhistorische instellingen)
- Regio werkt binnen het overleg met de Metropool Regio Amsterdam (MRA) aan realisering doelstellingen.
- Aanstelling Regioconservator voor de periode 2017-2019 met cofinanciering Mondriaanfonds.
- Vaststelling kwaliteitsbeeld/regionaal profiel.

2. *Versterking Museale samenwerking uitgevoerd door de regio conservator en regio coördinator.*

- Het eerste geslaagde erfgoedfestival vond plaats in 2018: het Erfgoedfestival Groen in Gooi & Vecht. In overleg met de musea is ervoor gekozen om geen losse toptentoonstellingen te organiseren maar juist samen te werken in programmering binnen erfgoedfestivals, waarbij vanuit een gemeenschappelijk thema's de regionale geschiedenis wordt ontsloten voor een breed publiek. Vanuit eenheid in verscheidenheid worden de losse erfgoedparels van de regio op deze wijze tot een mooie ketting worden geregen.
- De regioconservator heeft hiertoe het plan geschreven, met themavoorstel, verbindend programma en is verantwoordelijk voor de fondsenwerving en de ontwikkeling van de marketingcampagne in samenwerking met alle daartoe relevante samenwerkingspartijen.
- Onder aansturing van de regiocoördinator is een voorstel geschreven hoe het verhaal van de regio met vijf verhaallijnen input zou kunnen geven aan de marketing van Toerisme Gooi en Vecht (*zie bijlage).
- Regelmatig worden er onder aansturing van de regioconservator kennis en inspiratiebijeenkomsten georganiseerd. Hiervoor wordt telkens van locatie gewisseld zodat de aanwezigen ook kennis kunnen nemen van de diverse erfgoedlocaties in de regio. De volgende onderwerpen zijn aan de orde geweest: Collectiebeheer, Collectieregistratie, Inpakken in depot, Ontzamelen, Erfgoedfestival, Cursus Vlogs Maken. Voor het komende jaar staan nog bijeenkomsten gepland over CHV dat zijn collectie veiligheidsplannen, Fondsenwerving en Vrijwilligersbeleid. Deze kennisbijeenkomsten zijn ook toegankelijk voor leden van de TVE, de erfgoedstichtingen gerund door vrijwilligers.
- In 2017, 2018 en 2019 werd en wordt collectieondersteuning gegeven door de regio conservator in de vorm van advies over collectiebeheer/ training van collectievrijwilligers/ hulp bij registratie/ standplaatscontrole.
- Alle museale collecties in de regio zijn in Adlib geregistreerd maar in verschillende versies waardoor ze niet compatibel zijn. Er is een eerste verkenning geweest om te zien of een digitale presentatie van de regionale collecties financieel en technisch mogelijk is. Er moet een speciale toepassing voor worden ontwikkeld en die is kostbaar. De online presentatie van de collectie Gooi & Vecht kan, mits externe financiering beschikbaar komt, in 2021-2024 worden gerealiseerd. Een goede digitale basis biedt mogelijkheden voor de ontwikkeling van innovatieve media tools die weer ingezet kunnen worden in Dutch Media Week.
- In 2017 en 2018 is door de collectiemedewerker gewerkt in Museum Weesp, Kasteel Museum Sypesteyn, Singer Laren, Huizer Museum, Vesting museum Naarden en voor de Collectie Hilversum. Voor 2019 staan er verzoeken uit van het Muiderslot, Singer Laren,

Vesting Museum, Sypesteyn en Museum Weesp. In 2019 wordt gewerkt aan de verdere professionalisering van een aantal instellingen op het terrein van marketing en communicatie. Een drietal kleinere musea krijgen coaching en advies van een expert.

- Op verzoek geeft de regioconservator advies over bedrijfsvoering, beleidsontwikkeling, vrijwilligersbeleid, communicatie/marketing, programma ontwikkeling, ontzamelen en fondsenwerving. Daarnaast wordt gewerkt met een regionale backoffice. Dit is een flexibele schil van medewerkers die onder aansturing van de regioconservator worden ingezet om ondersteuning te geven aan de musea. De musea doen een aanvraag voor ondersteuning. In overleg wordt dan bepaald hoeveel uur iemand ondersteuning biedt. De regioconservator is opdrachtgever aan de medewerker en zorgt ook voor financiële afhandeling. Singer Laren verzorgt de boekhouding.

3. *Project Cultuureducatie met Kwaliteit*

- Onder verantwoordelijkheid van CERT loopt voor de periode 2017 - 2020 het project Cultuureducatie met Kwaliteit. Cultuureducatie met Kwaliteit, primair gericht op de scholen in het basisonderwijs .

Het project Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK) is erop gericht om alle kinderen op basisscholen in de Regio Gooi en Vechtstreek tijdens hun schooltijd met verschillende kunstvormen in aanraking te brengen. Om te leren, creëren & inspireren. Het project bestaat uit activiteiten die scholen in het primair onderwijs in staat stellen om samen met de culturele omgeving kwalitatief goede cultuureducatie duurzaam te verankeren door:

- implementatie, verdieping en ontwikkeling van het curriculum voor het leergebied kunstzinnige oriëntatie, met het doel doorgaande leerlijnen te verankeren in het onderwijs;
- inhoudelijke deskundigheid versterken van leerkrachten, vakdocenten en educatief medewerkers op het gebied van cultuureducatie;
- versterken van de relatie van de school met de culturele en sociale omgeving, met het doel de kunstzinnige en culturele ontwikkeling van leerlingen te bevorderen.

4. *Vaststelling kwaliteitsbeeld*

In de afgelopen CERT periode werd voor Gooi- en Vechtstreek het volgende kwaliteitsbeeld ontworpen:

1. Fortenland. Onderdeel van de Stelling van Amsterdam en Unesco Erfgoed, verdedigingslinie inclusief vestingsteden, Muiderstreek en eiland Pampus
2. De Kustlijn en Havens. De dorpen gelegen aan de voormalige Zuiderzee hebben zich ontwikkeld van visserijlocaties tot toeristische en recreatieve pleisterplaatsen met een cultuurhistorisch karakter.
3. De Kunstdorpen zoals Laren, met het Singer Laren, Blaricum en Kortenhoef
4. Hilversum Mediastad met het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid, en het Muziekcentrum van de Omroep
5. De Plassen en Buitenplaatsen vinden we met name in Loosdrecht, 's-Graveland, Kortenhoef, Stichtse Vecht (NB streekprofielen trekken zich niets van bestuurlijke gemeentegrenzen of regiogrenzen aan. Allianties met buiten de regio gelegen kwaliteiten en trekpleisters, zoals bijvoorbeeld Slot Zuylen in de gemeente Stichtse Vecht zijn welkom.)

De Raad voor Cultuur constateerde dat het huidige kunstenbestel sterk nationaal georiënteerd is en vooral op individuele instellingen is gericht (voorjaar 2019). Samenwerking en taakverdeling tussen culturele instellingen zijn niet vanzelfsprekend. Evenmin is dat bij de plaatselijke overheden in de

regio het geval. De Raad voor Cultuur heeft geadviseerd om de regionale culturele infrastructuur, waarbij decentrale overheden en maatschappelijke, culturele en private partners samen verantwoordelijk zijn voor het samenstellen en financieren van een inhoudelijk programma om het profiel te versterken. De raad stelt voor dat het Rijk medefinanciering (matching) verleent aan cultuurregio's als zij bijdragen aan de landelijk overeengekomen doelstellingen van cultuurbeleid. 'Met de opname van de Regionale Infrastructuur in het landelijke cultuurbestel wil de Raad bewerkstelligen dat er meer erkenning en financiering is voor het culturele aanbod in de regio'. Op basis van deze inzichten zijn in het land, zo ook in de regio Gooi en Vechtstreek, regionale kwaliteitsprofielen opgesteld. Die profielen zijn niet verplichtend en in beton gegoten. Ze geven wel houvast bij het ontwikkelen van beleidskaders door de samenwerkende overheden en de uitvoering en realisatie van een inhoudelijk CERT programma door de samenwerkende instellingen.

CERT: de stand van zaken, voorjaar 2019

Hoe is het nu met de samenwerking op het gebied van CERT gesteld? Waar staan we nu? Wat draagt samenwerking bij aan het gemeenschappelijke en het instellings- of gemeentelijke belang? Hoe wordt gekeken naar het vervolg van CERT in de komende jaren? Hoe groot is de behoefte aan samenwerking eigenlijk?

De samenwerking die binnen het Regio Programma CERT sinds 2015 is ontwikkeld, kan gezien worden als een eerste welkome stap. Het overleg is er en kan, ja moet, doorgroeien naar met een nieuwe manier van samenwerken en daadwerkelijk concrete resultaten te boeken. Als dat niet tijdig gebeurt loopt het enthousiaste initiatief vast in een moeras van onduidelijke verantwoordelijkheden en initiatieven en zien deelnemers door de bomen het bos niet meer.

Intussen wordt ook op nationaal niveau de noodzaak van regionaal cultuur beleid onderkend en de noodzaak van het ontwikkelen en uitdragen van een regio profiel.

Het geheel eigen landschap met z'n kenmerkende natuur van water en groen, bossen, heide, velden maken Gooi en Vechtstreek tot een geheel en unieke regio om te wonen en te verblijven.

Door de culturele-, landschap-, natuur- en erfgoedwaarden duidelijk te benoemen ontstaat een gemeenschappelijk beeld op grond waarvan allerlei praktische inspanningen op het gebied van educatie, programmaontwikkeling en marketing in samenhang en elkaar versterkend, kunnen worden ontwikkeld. Een focus op regionale kernkwaliteiten sluit overigens lokale invulling met ruimte voor eigen inkleuring en vernieuwing niet uit. Nieuwe en actuele, zich ontwikkelende kwaliteiten, zoals kunstenaarschap en vakmanschap in bijvoorbeeld muziek, architectuur en nieuwe media zullen vanzelfsprekend ook ijveren om in dit profiel een plaats te krijgen. Een regioprofiel is niet statisch en is aan verandering en nieuwe inkleuring onderhevig. Het profiel is hulpmiddel bij het ontwikkelen van het uitvoeringsprogramma CERT in de komende jaren en bundelt de noodzakelijke initiatieven en stakeholders per thema.

Al met al beschikt de regio Gooi en Vechtstreek over een krachtig profiel passend bij een nu nog latente, regionale identiteit. Tot de kwaliteiten worden gerekend de geheel eigen combinatie van Landschap en Natuur, Historie en Archeologie (GEOPark), Vestingsteden en Forten, Plassen en Buitenplaatsen, Oude en Nieuwe Media en Muziek, en het Kustgebied. Dit profiel biedt veel kansen, met een bewuste keuze voor kwaliteitstoerisme waarbij gezocht wordt naar de goede balans tussen wonen (bewoners), verkeer, verblijf (bezoekers, horeca) en ecologie (Natuur, milieu).

Stand van zaken: Samenwerking

Regionale samenwerking op het brede terrein van cultuur, erfgoed en toerisme in Gooi & Vechtstreek wordt op grond van bovenstaande door velen gewenst, maar is toch niet vanzelfsprekend, omdat het voor de deelnemende gemeenten geen wettelijke taken betreft (uitgezonderd archeologie) en doel en urgentie verschillend worden beleefd. Dat gaat op bij zowel overheden als culturele instellingen.

Onderkend wordt dat samenwerking bijdraagt aan versterking van de regionale identiteit:

- door het delen van kennis en ervaring,
- het beperken van de kwetsbaarheid,
- Het verbeteren van de kwaliteit (zoals bijvoorbeeld Collectiebeheer, -ontsluiting en digitalisering, programmering evenementen),
- begeleiding en werving vrijwilligers,
- vergroten van de toegankelijkheid en het publieksbereik,
- belangenbehartiging op regionaal en bovenregionaal niveau.

Tevens wordt onderkend dat samenwerking binnen CERT bijdraagt aan een effectiever afstemming van vraag en aanbod en efficiënter publieksbereik. Samenwerking is niet vrijblijvend en strekt zich uit over meerdere echelons:

1. binnen de sector (instellingen onderling, al dan niet in samenwerking met bedrijfsleven)
2. samenwerking tussen gemeenten, lokale instellingen, en bedrijfsleven,
3. bestuurlijke samenwerking tussen gemeenten onderling, op regio- en bovenregionaal-niveau.

De regio organisatie organiseerde inspiratie sessies met de volgende opbrengst:

De lokale betrokkenheid en de behoefte om informatie uit te wisselen, elkaar te kennen als voorwaarde voor samenwerking is groot. Vier goed bezochte inspiratiesessies met vertegenwoordigers van bedrijfsleven en instellingen leverden veel ideeën en wensen op, zoals:

- investeer in initiatieven die meerdere partijen met elkaar verbinden,
- faciliteer en stimuleer communicatie door middel van het benoemen van een aanjager
- netwerken is een belangrijk onderdeel van samenwerken. Door elkaar beter te leren kennen, kunnen ook makkelijker verbindingen ontstaan,
- we hebben al veel: maak dit inzichtelijk en zorg voor verbinding stakeholders,
- tel een cultuurloods,-makelaar aan die culturele organisaties aan elkaar koppelt en die voor verbinding zorgt tussen cultuur en recreatie,
- bundel en stem activiteiten en evenementen af. Doel: rust creëren in de programmering en een betere promotie.

Op basis van de opbrengst uit de inspiratiesessies zijn voor 2019 zijn de volgende ambities benoemd: de organisatie van netwerkbijeenkomsten waarin aan de hand van storytelling de kwaliteiten van de regio worden belicht: een workshop toeristische arrangementen, de uitrol Regionaal deelfietsen systeem in 2019, uitbreiding en realisatie van Toeristische Overstap Punten, ontwikkeling van een jaarlijkse UIT-agenda, verbetering van toegankelijkheid en bereikbaarheid.

De noodzaak, maar ook de behoefte tot samenwerking wordt feitelijk alleen maar groter nu de gemeentelijke herindelingen die in de regio op stapel stonden zijn afgeblazen. Je kunt natuurlijk nu besluiten het te laten zoals het is, maar dan ontken je wat het CERT programma sinds 2015 bereikt heeft. En dan mist de regio kansen op het gebied van cultuurparticipatie, vernieuwing van het aanbod en werkgelegenheid. Kansen die de culturele en recreatieve sector zeker niet willen laten liggen.

Stand van zaken samenwerken instellingen: urgentie wordt onderkend

Aan een andere belangrijke voorwaarde voor succes wordt inmiddels voldaan: zes grote instellingen willen binnen de sector 'de kar trekken' en bijdragen aan de ondersteuning van de ontwikkeling van de gehele sector waaronder ook de kleine deelnemers. Tot deze initiatiefnemers, voortkomend uit de Mondraaiwerkgroep behoren: Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid, Rijksmuseum Muiderslot, Singer Laren, Nederlands Vestingmuseum, Forteiland Pampus en Muziekcentrum van de Omroep. Zij roepen gemeenten en provincie op om samen met hen op te trekken. (bijlage)

Ook Tussen Vecht en Eem (TVE) geeft aan groot belang te hechten aan een 'platform voor contacten, overleg en afstemming van beleid en activiteiten van alle belangrijke erfgoedorganisaties, het oppakken van gemeenschappelijke promotie en publiciteit, het maken van een meerjarige erfgoedagenda en het afstemmen van bezoekers- en verblijfsarrangementen'. (bijlage)

Ook het Dudok architectuurcentrum (DAC) pleit voor een gezamenlijke aanpak bij het verbeteren van de toegankelijkheid van het architectuur-historisch erfgoed en recente architectonische hoogtenpunten in Gooi en Vechtstreek door kant en klare routes aan te bieden. (bijlage)

Tot slot komt er ook een positief geluid vanuit het Mondriaan Fonds: het fonds heeft aangegeven dat een aanvraag voor 2021-2024 weer mogelijk is voor de cofinanciering van een regionaal conservator, mits de regio Gooi en Vecht mee blijft doen en er inhoudelijk blijvend sprake is van een duurzame ontwikkeling. Singer Laren is projectleider en aanvrager van de gelden van het Mondriaan Fonds. De regio is co-financier.

Stand van zaken samenwerking gemeenten en provincie

En dan de gemeenten en provincie Noord-Holland. Samenwerking is geen doel op zich. Welk belang dienen we er mee? Dat van de inwoners.

Maatschappelijk wordt groot belang gehecht aan de instandhouding en bescherming van cultureel - materieel en immaterieel erfgoed. Dat kost veel geld. Cultureel erfgoed verdient krachtige ondersteuning door de overheid vanwege het maatschappelijk, culturele en educatieve en het economische belang.

Veelal is er sprake van een onrendabele top bij de instandhouding en exploitatie van cultureel erfgoed zelf, ook wanneer vermogende particulieren en bedrijven als sponsors bijdragen. Dat legitimeert niet alleen de inzet van financiële middelen door de overheid, maar ook de noodzaak van goede afstemming tussen gemeenten en provincie om die middelen effectief te kunnen besteden. In gesprekken met ambtelijke vertegenwoordigers van de Provincie Noord-Holland werd door hen gewezen op de losse parels van de regio die nog onvoldoende tot een fonkelend snoer aaneengeregen zijn. Gewezen werd op de noodzaak gezamenlijk op te trekken en een plan te presenteren om meer structureel aanspraak te kunnen maken op ondersteuning vanuit de Provincie. Wat de provincie betreft ligt de bal dus vooral bij de lokale bestuurders in de regio: 'kom met een plan'.

Stand van zaken CERT: financieel overzicht

Cultuur & erfgoed inkomsten	2017	2018	2019
Mondriaanfonds	50.000	50.000	50.000
CMK	75.000	75.000	75.000
Regio (incidenteel)	157.000	157.000	142.000
Regio (structureel/personeel)	100.000	100.000	100.000
Totaal	382.000	382.000	367.000

Recreatie & toerisme inkomsten	2017	2018	2019
Provincie wandelnetwerk	116.667	116.667	
Provincie haalbaarheidsonderzoek	23.000		
Regio (incidenteel)	96.250	86.250	60.000
Regio (structureel/personeel)	100.000	100.000	100.000
Totaal	335.917	302.917	160.000

Toerisme Gooi & Vecht	2017	2018	2019
Regiogemeenten			218.343
Partnerbijdrage			10.500
Totaal			228843

Bovenstaande tabel geeft op hoofdlijnen een overzicht van de inkomsten voor het programma. Tot de incidentele uitgaven behoren o.a. Iktoon, projectondersteuning, co-financiering Mondriaanfonds en CMK. Ook worden incidentele kosten gemaakt ten behoeve van Geopark, routebureau en waterkaart. De structurele inkomsten zijn vooral ter dekking van de personele lasten.

CERT 0.2: de initiatief fase voorbij

Het Programma CERT is de initiatief fase voorbij en verdient een duidelijk vervolg. Zeker nu de grootste, landelijke belangrijke instellingen samen willen optrekken met de regiogemeenten en de provincie is een vervolg kansrijk.

Er liggen heel veel kansen om verzilverd kunnen worden, maar er is dan wel een andere manier van werken en organiseren nodig om de beoogde effecten daadwerkelijk te realiseren. Het lopende programma wordt, voor zover werkelijk gekend door betrokken bestuurders, nu, ondanks alle inzet van de afgelopen jaren, nog ervaren als 'los zand':

- niet altijd duidelijk is wie voor wat verantwoordelijk is, waardoor een gezamenlijke aanpak en werkwijze met duidelijk afspraken over inzet en te bereiken resultaat ontbreken.
- er is sprake van een behoorlijke overleg cyclus, zowel ambtelijk als bestuurlijk, maar het benutten van elkaars kwaliteiten en potentieel gebeurt onvoldoende. Dat vraagt om goed opdrachtgeverschap en eigenaarschap.
- het teamwork en 'samen resultaten boeken', kan, kort gezegd, veel beter. Er zouden andere accenten gelegd kunnen worden: minder inzet op beleid en overleg, meer inzet op het behalen van concrete resultaten in de uitvoering, door praktische projectmatige samenwerking van de verschillende stakeholders.

Op het gebied van CERT hebben de overheden (lokaal, regionaal, provinciaal) kader stellende taken (beleidskaders, subsidieregelingen). Vaak stimuleren en ondersteunen overheden nieuwe initiatieven door partijen samen te brengen, met subsidies en door de noodzakelijke randvoorwaarden te realiseren (o.a. bereikbaarheid, infrastructuur, ruimtelijke inrichting, concessies, en vergunningen). Over het algemeen is de culturele erfgoedsector zelf inhoudelijk verantwoordelijk voor realisatie van het inhoudelijk programma of project. Op grond van deze principes stellen de samenwerkende overheden de beleidskaders en middelen beschikbaar voor concrete projecten door de instellingen.

Bij de uitvoering van het programma is sprake van een gedeeld eigenaarschap van de cultuur- en erfgoed sector, overheden en andere marktpartijen. Deze Publiek Private Samenwerking heeft kans van slagen, mits er voldoende vertrouwen in elkaar en het gestelde doel bestaat en partijen elkaar ruimte bieden ontwikkeling. Dat gaat met vallen en opstaan. Daar is tijd voor nodig. En al eerder gesignaleerd: heldere afspraken over verantwoordelijkheid, opdrachtgeverschap en eigenaarschap.

Visie op duurzame werkwijze en taakverdeling

Een nieuwe fase van het programma CERT vraagt om een andere werkwijze en nieuwe taakverdeling tussen overheid, cultuur-, en erfgoedsector en recreatie en toerisme. Het doel is om te komen tot een duurzaam organisatiemodel dat zowel voor de overheden, de culturele instellingen en de betrokkenen op het gebied van cultuureducatie, erfgoed, recreatie en toerisme helder en werkzaam is.

Ambtelijk samenwerking

De gemeentelijke samenwerking kan versterkt worden, door gebruik te maken van elkaars ambtelijke kennis en kunde. Door ambtenaren gemeenschappelijk in te zetten, op basis van een lichte vorm van detachering in de regio dan wel bij een buurgemeente. Gemeenten zouden elkaar kunnen steunen bij het schrijven van cultuurplannen, waarbij het hier beschreven dynamische regioprofiel als kapstok wordt gebruikt. Bestuurders zouden op regionaal niveau taken kunnen verdelen, zoals dat nu al het geval is bij de deelname in MRA verband.

Uitgangspunt bij die samenwerking zou moeten zijn dat beleidsuitgangspunten die hier zijn beschreven als gemeenschappelijk kader worden gehanteerd en waarbij de uitvoering vooral bij de sector zelf wordt gelegd.

Binnen die samenwerking zou ook een proces voor subsidietoewijzing en beoordeling van de resultaten van bovenlokale activiteiten kunnen worden ontwikkeld. Bijvoorbeeld door de lokale gemeente waar een subsidieaanvraag als penvoerder te laten functioneren voor de regiogemeenten,

waarbij de toekenning van subsidies het mandaat blijft van de verschillende gemeenten zelf en niet de regio-organisatie.

Het is vanzelfsprekend aan de gemeenten zelf om te bepalen of, en in welke mate zij gemeenschappelijk willen optrekken en ambtelijke capaciteit willen delen.

Regio organisatie Gooi & Vechtstreek

Bij de regio organisatie Gooi & Vechtstreek komt de nadruk van de werkzaamheden te liggen op bestuurlijke afstemming en coördinatie, afstemming en belangenbehartiging bij provincie en bovenregionale verbanden (MRA). Bovenregionale lobby en belangenbehartiging in samenwerking met Provincie en MRA is van groot belang, juist nu ook het rijk meer inzet op een samenhangende ontwikkeling van stedelijke regio's.

NB Op bestuurlijk niveau bestaat discussie over de wenselijkheid al dan niet deel uit te maken van een bovenregionaal samenwerkingsverband zoals de Metropoolregio Amsterdam of de Regio Utrecht. Ook kan de vraag gesteld worden of de regio Gooi en Vechtstreek zich als geheel zelfstandige regio kan positioneren in de toekomst. Achterliggende gedachte is dat bij een herverdeling van middelen door het rijk, de regio Gooi en Vechtstreek wel eens achter het net zou kunnen vissen, omdat de indruk zou bestaan dat de MRA al ruim bedeed is. Daar tegenover staat dat de samenwerking met alle partijen thans nog mogelijk is. En dat samenwerking van de Regio Gooi en Vechtstreek als de achtertuin van Amsterdam binnen de MRA met een te veel aan toerisme aanzienlijke kansen biedt voor de regionale economie van de regio.

Provincie Noord-Holland

De Regio-organisatie realiseert samen met Provincie Noord-Holland de benodigde infrastructuur zoals bereikbaarheid, openbaarvervoer, fietspaden – en routes, vaarverbindingen. De provincie is bereid ondersteuning bieden op het vlak van 'destinatie marketing' en juicht gemeenschappelijke planvorming toe, mits het initiatief daartoe uit de regio komt.

Regio conservator

De functie van de regioconservator is belegd in het veld (28 uur per week). De intentie zou een duurzame functie moeten zijn, juist om de kwetsbaarheid op te vangen en professionalisering van de regionale kleine instellingen te ondersteunen (* zie bijlage). Het programma van de regioconservator wordt ingevuld op basis van de verzoeken van de musea en het jaarprogramma wordt besproken en vastgesteld in het zogenaamde regionale Mondriaan overleg. Dit is een overleg van de museumdirecteuren dat vier keer per jaar plaatsvindt. De regioconservator heeft tussentijds overleg met individuele medewerkers van de in de regio gevestigde musea. (wekelijks.)

De wensen m.b.t het programma van de regioconservator zijn groter dan het uitvoeringsbudget. Daardoor is fondsenwerving een belangrijk onderdeel in de functie. Het verbinden van partijen, samenwerkingen aansturen, advies en matchmaking zijn belangrijke onderdelen.

Regionaal bureau Toerisme Gooi & Vechtstreek

Een gedeeld eigenaarschap blijft vooral bestaan met het Regionale Bureau Toerisme Gooi & Vecht bij het positioneren van de regio als aantrekkelijk gebied om te wonen, te verblijven en te recreëren.

Culturele instellingen

Bij gebundelde samenwerking binnen de sector komt de invulling en uitvoering van het inhoudelijke CERT programma in belangrijke mate bij de partners zelf in de sector te liggen.

Marketing en promotie

Op het gebied van marketing en promotie zal de cultuur- en erfgoedsector in de komende jaren nauw moeten optrekken met de lokale, gemeentelijke marketingorganisaties en ondernemers. In MRA verband neemt de Regio Gooi en Vechtstreek deel aan de Strategische Agenda in de MRA. Deze agenda voorziet in een Pilot Gebiedsgerichte aanpak die in 2019 in Gooi en Vechtstreek zal worden uitgevoerd (*zie bijlage).

De vraag ‘Wat willen we met het regionale programma CERT bereiken?’ wordt dan als volgt beantwoord:

Met CERT willen we een kwalitatief goed, en aantrekkelijk, inhoudelijk programma op het gebied van Cultuur en Erfgoed aanbieden aan bewoners van en bezoekers aan de regio. Dit programma sluit aan bij het Regionaal Kwaliteitsprofiel en draagt bij aan de gewenste positionering en profilering als aantrekkelijke regio voor Wonen, Recreatie en Toerisme. Voor de uitvoering van deze taken bestaat een gedeeld eigenaarschap voor de Cultuur en Erfgoedsector en het Bureau Toerisme Gooi & Vecht van de Regio-organisatie. Dit bureau is verantwoordelijk voor realisatie van een goede bereikbaarheid en toeristische infrastructuur, w.o. bereikbaarheid en belangenbehartiging. Het bureau vormt daarmee de brug naar de MRA. Bestuurlijk worden de regionale CERT belangen met nadruk in beeld gebracht bij MRA, Provincie en Rijk.

Hiermee wordt de stap gezet van beleid naar uitvoering en het behalen van concrete resultaten op regionaal en bovenregionaal niveau. Het uitvoeringsprogramma CERT kan worden ondergebracht bij het Programma Economie. De beleids capaciteit die daardoor vrijkomt kan worden ingezet voor het inhoudelijke uitvoeringsprogramma 2020-2024.

Aanbevelingen

De aanbevelingen betreffen de volgende thema's:

- de bestuurlijke aandacht
- de organisatie
- gemeentelijke samenwerking
- het uitvoeringsprogramma Cultuur en Erfgoed
- het uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme
- de doorontwikkeling van educatie
- samenwerkingsafspraken en begroting
- afspraken over het samenwerkingsproces

1. Bestuurlijke Aandacht

Zorg dat het nieuwe uitvoeringsprogramma een duidelijk profiel krijgt. Daarvoor is ook op uitvoeringsniveau een bestuurlijk trekker nodig. De voortgang van het programma moet gemonitord worden en vraagt bestuurlijke vertegenwoordiging op provinciaal, landelijk niveau, alsmede bestuurlijke afstemming met de bestuurders en vertegenwoordigers van de instellingen. Door het vervallen van het Reguliere Portefeuillehouders CERT moet opnieuw in deze taken worden voorzien.

2. Organisatie

2.1 Breng het thema CERT onder in het nog op te stellen regionale programma Economie/ Mobiliteit gericht op realisatie en uitvoering.

2.2 Zet nadrukkelijk in op realisatie van:

1. een inhoudelijk uitvoeringsprogramma: Cultuur en Erfgoed, gepositioneerd binnen de cultuur- en erfgoedsector zelf.

2.3 een voorwaardenscheppend uitvoeringsprogramma: Recreatie en Toerisme, gepositioneerd binnen Regio Gooi en Vechtstreek, in samenwerking met lokale marketingorganisaties, provincie en MRA.

3. Gemeentelijke samenwerking

3.1 Geadviseerd wordt om de komende jaren ervaring op te doen met het afstemmen van gemeentelijke cultuurplannen op het regio profiel en waar mogelijk onderling op te trekken. Dat vraagt maatwerk. En die samenwerking moet nog groeien. Welke functies zijn primair lokaal, welke regionaal? Hoe financieren we de culturele infrastructuur? Is dat een taak van iedere gemeente afzonderlijk of een gezamenlijke? Denk daarbij bijvoorbeeld aan de podiumkunsten en het publieksbereik binnen de regio.

3.2 Investeer bij voorkeur in een inhoudelijk programma. De regio beschikt over tal van locaties die voor programmering geschikt zijn of kunnen worden gemaakt. Pas, waar mogelijk, het principe van wederkerigheid toe bij het toekennen van subsidies en maak daarover heldere afspraken. Die wederkerigheid betreft bijvoorbeeld deelname aan festivals en optredens in de regio die het profiel versterken.

3.3 Vanzelfsprekend ligt de keuze bij de gemeenten zelf, maar geadviseerd wordt om intensiever dan nu ambtelijk samen te werken op het gebied van professionalisering, kennisdeling, gebruik van expertise over gemeentegrenzen heen, afstemming van subsidies en hulp bij calamiteiten, zoals personeelsgebrek. Geadviseerd wordt het ambtelijk overleg

daarop vooral praktisch in te richten en op de verschillende thema's penvoerders te benoemen.

3.4 Omdat CERT nadrukkelijk verandert van beleid naar uitvoering kan het bestaande overleg worden teruggebracht tot advisering over jaarplannen en kwartaalrapportages en het delen van informatie over lokale en regionale ontwikkelingen.

4. Uitvoeringsprogramma Cultuur en Erfgoed

4.1 Ondersteun en versterk de positie van de samenwerkende instellingen (te weten het Nederlands Instituut Beeld en Geluid, Muziekcentrum van de Omroep, Singer Laren, Rijksmuseum Muiderslot, Forteiland Pampus en het Nederlands Vestingmuseum) en maak hen in de komende vier jaar leidend in de uitrol van het verhaal van de regio.

4.2 Verruim en continueer de bestaande ondersteuning van kleinere instellingen bij collectiebeheer en uitwisseling, communicatie, digitalisering en kennisdeling.

4.3 Onderzoek de mogelijkheid van de vorming van een steunpunt Cultureel erfgoed in de regio, waarin kleine en grote instellingen kennisdelen, en waar nodig kunnen worden ondersteund.

4.4 Ondersteun de realisatie van jaarlijkse of tweejaarlijkse festivals (bijlage)

- Erfgoedfestival

-

- Muziekfestival Wonderfeel

4.5 Onderzoek samen met de organisator Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid de toekomstige mogelijkheid van regionale inbedding van de Dutch Media Week.

5. Uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme:

5.1 Realiseer projectmatig een verbeterde bereikbaarheid van de iconen van de regio en de daarbij passende toeristische infrastructuur (w.o. ontwikkeling en instandhouding regionaal routenetwerk, regionaal deelfietsensysteem, vaarwegen, verzamelen en beschikbaar stellen van data, zoals kaarten, bezoekersstromen onderzoek).

5.2 Neem actief deel aan de MRA projecten, behartig de belangen van de regio en realiseer:

1. Proeftuin Bereikbaarheid en Promotie
2. Proeftuin Cultuureducatie & Vervoer
3. Database Cultuur

5.3 Ontwikkel samen met marketing partners (lokaal, regionaal/bovenregionaal) een gemeenschappelijk marketing- en communicatieplan, waaronder de ontwikkeling van bezoekers arrangementen. De kwaliteiten van het regioprofiel en het inhoudelijk uitvoeringsprogramma zijn daarvoor de basis. Binnen deze Publiek Private Samenwerking staat gebiedsmarketing van de regio Gooi en Vechtstreek centraal. Bij het afstemmen van vraag en aanbod dient de vraag van inwoners en bezoekers leidend te zijn.

6. Doorontwikkeling Educatie

6.1 Het regionaal lopende project Muziek met Kwaliteit loopt nog door in 2019. De gemeente Hilversum heeft een nieuwe aanpak van cultuureducatie in voorbereiding. Het is zeer de vraag of de regio hierin als programmaleider een trekkende rol kan vervullen, aangezien de scholen op lokaal niveau bediend worden. Voorstelbaar is dat de gemeente Hilversum hier een trekkende rol kan hebben. Geadviseerd wordt om de lopende ontwikkelingen medio 2019 in samenhang te toetsen en af te stemmen binnen het (regio)overleg educatie.

6.2 De grote erfgoed instellingen willen samen met de scholen een regionaal programma inrichten t.b.v. de educatie voor leerlingen uit het onderwijs. Dit initiatief biedt mogelijkheden. Een rol van de regio kan zijn het vervoer naar de verschillende locaties mogelijk te maken.

7. Werk samenwerkingsafspraken uit en stel begroting op

7.1 Werk medio 2019 samen met de partners (regio, gemeenten, provincie, MRA, grote regionale instellingen, marketingpartners) uit deze Publiek Private Samenwerking de begroting voor de jaren 2020-2024 uit, benoem de belangrijkste issues en leg de samenwerkingsafspraken vast. De volgende uitgangspunten worden daarbij gehanteerd:

7.2 De Regio Gooi en Vechtstreek waarborgt en ondersteunt de inhoudelijke samenwerking structureel voor de periode 2020 – 2024, waaronder de bekostiging van de regioconservator en de ambtelijke ondersteuning voor het Uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme. Financiering kan plaatsvinden deels door verschuivingen aan te brengen van beleid naar uitvoering in het bestaande regionale samenwerkingsprogramma CERT.

7.3 Met deelnemende instellingen, MRA, Provincie en fondsen worden voor het inhoudelijk programma Cultuur en Erfgoed en het Uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme op basis van een gedeeld eigenaarschap en het principe van matching afspraken gemaakt over de inzet van middelen (financiële, materiële, personele).

7.4 Stuur op de realisering van jaarplannen.

7.5 Maak nadere afspraken over de wijze van rapportage en verantwoording.

8. Maak afspraken over het proces van samenwerken

8.1 Coalities worden niet gesloten op standpunten maar op belangen: heb goed oog voor elkaars belangen, werk aan 'win-win' en vergroot daardoor de te verdelen taart.

8.2 Geef niet alleen aandacht aan inhoud en procedure, maar ook aan het proces. Benoem gewenst gedrag en interactie om tot gemeenschappelijk resultaat te komen. Houdt elkaar scherp.

Colofon

Dit advies werd opgesteld op verzoek van Regio Gooi & Vechtstreek door Eric van der Want, Bestuursadviseur voor de publieke sector, Hilversum, april 2019.

BIJLAGEN

1. Intentieverklaring samenwerking cultuur en erfgoed Gooi en Vechtstreek
2. Mail voorzitter TVE over samenwerking over samenwerking
3. Mail directeur Dudok Architectuur Centrum over samenwerking en bereikbaarheid
4. Het verhaal van Gooi en Vechtstreek.
5. Bovenregionale samenwerking
6. Kwetsbaarheid kleine instellingen
7. Samenwerking Marketing en Toerisme
8. Festivals
 - 8.1 Erfgoedfestival 2020, Grensverleggers
 - 8.2 Wonderfeel 2019
9. Advies Cultuurraad april 2019 Breder cultuurbestel zet deur open voor meer genres en diverser publiek

Bijlage 1 Intentieverklaring Samenwerking cultuur en erfgoed Gooi en Vechtstreek

Regio Gooi en Vechtstreek
T.a.v. de heer J.J. de Kloet,
portefeuille Cultuur en Recreatie
Postbus 251
1400 AG BUSSUM

Datum 18 april 2019

Briefnummer vi.wg.19.014

Telefoonnummer 035 - 677 4999

Betreft Samenwerking cultuur en erfgoed Gooi en Vechtstreek,
versie d.d. 17 april 2019

Geachte heer De Kloet,

Als vervolg op de kennismaking en besprekingen in de Mondriaanwerkgroep Regio Gooi en Vechtstreek hebben de zes grote culturele instellingen met een bovenregionale uitstraling de handen ineen geslagen om samen op te trekken. Doel is met toegankelijk en herkenbare activiteiten sterker zichtbaar te zijn en zo de regio Gooi en Vecht te ontwikkelen tot een aantrekkelijke cultuurtoeristische bestemming, voor inwoners en bezoekers,

Deelnemers zijn:

Rijksmuseum Muiderslot;
Nederlands Vestingmuseum;
Forteiland Pampus;
Singer Laren;
Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid;
Muziekcentrum van de Omroep.

De zes instellingen bieden samen een rijk en breed scala aan elkaar aanvullende inhoudelijke verhalen en belevenissen. Ze vertellen samen een ijzersterk en uniek verhaal over de regio dat rust op de pijlers van kastelen, forten en verdedigingswerken (Unesco Werelderfgoed), van unieke kunstenaarsdorpen en van de bakermat van de nationale media. En dat alles binnen een halve dagreis van de toeristenmagneet Amsterdam.

Deze zes instellingen bereiken samen ruim een half miljoen bezoekers per jaar uit de regio en daarbuiten. De zes zijn momenteel bezig te vernieuwen om ook de bezoeker van de 21ste eeuw te kunnen blijven aanspreken en verrassen. We willen zo meer en nieuwe bezoekers trekken en daarbij speelt onze samenwerking een verbindende rol.

Verschillende samenwerkingen zijn al gestart. Dankzij muziekfestival Wonderfeel groeit sinds 2014 een samenwerking van regio instellingen om een verrassende muziekprogrammering in een sfeervolle naturomgeving te presenteren aan een informeel en breed publiek. In 2018 heeft het eerste regionale Erfgoedfestival plaatsgevonden als start van een tweejaarlijkse samenwerking die in 2020 een vervolg krijgt. Grote en kleine instellingen presenteren een gezamenlijk thema en bereiken zo een breder publiek. In 2017 startte de Dutch Media Week, waarin de traditionele Open Studio dagen zijn opgenomen. Op en rond het Mediapark toont de creatieve media industrie de voor- en

Nederlands Instituut voor **Beeld en Geluid**

Bezoekadres Media Parkboulevard 1, 1217 WE Hilversum Postadres Postbus 1060, 1200 BB Hilversum

T +31 (0)35 677 55 55 | www.beeldengeluid.nl KvK 41194855 Bank IBAN NL80 ABNA 0484 1410 58

achterkant van het maakproces aan een breed belangstellend publiek en aan zakelijk geïnteresseerde grote en kleine partners. De Dutch Media Week wil net zo sterk worden als de Dutch Design Week in Eindhoven. Deze drie voorbeelden laten zien hoe de instellingen elkaar weten te vinden en versterken. Onze wens is deze en andere samenwerkingen te laten groeien en bloeien.

De zes grote instellingen zijn gestart met de onderlinge afstemming van hun educatieaanbod aan het primair onderwijs, zodat we scholen en leerlingen een pasklaar breed inhoudelijk herkenbaar verhaal kunnen bieden, afgestemd op de behoefte per leerjaar/niveau. We bieden regionale herkenbare inhoud volgens nationale kwaliteitsstandaarden.

Deze zes instellingen zien het als de start tot nauwere samenwerking vanuit hun eigen kracht, expertise, enthousiasme en met inzet van eigen middelen. We werken stapsgewijs aan een regio agenda met inhoudelijke verbindingen voor cultuur, erfgoed en toerisme, als basis voor een duurzaam en aansprekend regio marketingverhaal. Via dit inhoudelijk programma bouwen we aan een platform waarin commitment, collegialiteit en diversiteit een vanzelfsprekendheid zijn. De sterke trekkers willen koploper zijn en nemen de (keten) verantwoordelijkheid om de andere cultuur- en erfgoedpartners te faciliteren en kennis te delen.

Waar wenselijk en noodzakelijk willen wij de regionale overheid vragen ons te steunen met beleid, afstemming, draagvlak en middelen. Wat we nodig hebben is een overheid die het overstijgende belang kent en herkent, daarop wil en kan sturen en stimuleren en het mee uitdraagt naar Metropool Regio Amsterdam, Provincie Noord Holland, het rijk, fondsen, particuliere bedrijven. We willen werken aan gezamenlijk draagvlak en infrastructuur met korte lijnen, die blaakt van zelfvertrouwen in en trots op regio Gooi en Vechtstreek.

Met vriendelijke groet,

Annemarie den Dekker - Rijksmuseum Muiderslot
Tom van Nouhuys - Forteiland Pampus
Oscar Hefting - Nederlands Vestingmuseum
Evert van Os - Singer Laren
Eppo van Nispen tot Sevenaer - Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid
Roland Kieft - Muziekcentrum van de omroep

Bijlage 2 mail Voorzitter TVE d.d. 29 maart 2019 over samenwerking en ondersteuning

Beste Eric,

Ed en ik hebben onze gedachten laten gaan over de vraag die je ons voorlegde:

- wat zou TVE wensen toe te voegen aan wat nu voorhanden is op het gebied van cultureel erfgoed in Gooi en Vecht, wat nu als gemis wordt ervaren.

We hebben begin dit jaar de oproep onderschreven van Noord-Hollandse historische clubs aan het provinciebestuur Noord-Holland dat er óók in deze provincie een Erfgoedhuis komt.

Wij denken dan eerder aan een steunpunt van dat Erfgoedhuis voor onze regio, gezien de uiteenlopende identiteiten van bv Kop van Noord-Holland, Waterland en 't Gooi.

Onderling zouden diverse regionale steunpunten baat hebben bij samenwerking op gebieden als bevordering cultureel toerisme, deskundigheidsbevordering, etc.

Maar los van de realisatie van één Erfgoedhuis, hoeft daarop niet gewacht te worden. We pleiten nu vast in te zetten op een **Steunpunt Erfgoed Gooi en Vecht**. We begrepen dat MRA daar kansen voor biedt?

Kerntaak van zo'n professioneel steunpunt is om met kennis en service

- historische clubs (lokale historische verenigingen, kleine musea die hoofdzakelijk met vrijwilligers draaien) te ondersteunen;
- platform te zijn voor contacten, overleg en afstemming van beleid en activiteiten van **alle belangrijke erfgoedorganisaties** (= voortzetting en uitbouw het het zgn Mondriaan-overleg; thans is of voelt slechts een selectie zich aangesproken);
- oppakken van gemeenschappelijke promotie en publiciteit; het maken van een meerjarige Erfgoedagenda en afstemmen van - waar dat van toepassing is - bezoekers- en verblijfsarrangementen;
- organiseren van gemeenschappelijke projecten (zoals de Erfgoedfestivals)

Dit is de minimumambitie: wij adviseren die beter selectief te houden dan zwaar op te tuigen als die ambitie wegens gebrek aan geld en professionaliteit niet waar kan worden gemaakt.

Maar er zijn wel degelijk *overige wensen* (die extra geldmiddelen kosten).

- 1.a Het inrichten van een digitaal platform waar de erfgoedinstellingen hun gedigitaliseerde collecties als open data kunnen aanbieden; TVE zet thans een website Erfgoedtussenvechteneem.nl op die in 2020 operationeel moet zijn;
- 1.b het opzetten van een steunpunt Digitalisering ondersteuning erfgoedinstelling;

Voorbeeld is het platform die het Erfgoedhuis Zuid-Holland naar aanleiding van een verkenning in 2017 liet uitvoeren naar *Digitalisering Erfgoedcollecties*.

- 2. Het Omgevingswet*proof* maken van de gemeentelijke taken op gebied van cultuurhistorische waarden;

- 3. Training en ondersteuning van vrijwilligers in het erfgoedveld.

Nog voor wat betreft de positionering van TVE. Ons bestuur kan en wil niet concurreren met de hier beschreven taken voor het steunpunt.

We hebben jou al duidelijk gemaakt dat we een netwerkorganisatie zijn voor m.n. historische kringen en enkele kleinere musea. Ze hebben zitting in de Deelnemersraad van TVE waaruit twee vertegenwoordigers zijn afgevaardigd in het stichtingsbestuur.

TVE is uitgever van een kwartaalschrift voor thema's van regionaal belang, niet alleen in Noord-Holland maar ook over de provinciegrens in delen van Utrecht.

Daarnaast werken we met partnerorganisaties samen als:

- Stad en Gooiland, GNR, Vrienden v/h Gooi bij de jaarlijkse E Ludenlezing en –prijs.
- De stichting Omgevingseducatie Gooi, Vecht- en Eemstreek
- We mede organiseren de cursussen Gooiologie
- We steunen het initiatief van de stichting Geopark Gooi en Vecht voor erkenning door de Unesco.

Tot verdere gedachtenwisseling in een latere fase zijn we uiteraard bereid.

Met vriendelijke groet,

Jan Vollers, voorzitter stichting Tussen Vecht en Eem

Bijlage 3. mail directeur Dudok Architectuurcentrum over samenwerking en bereikbaarheid

Beste Eric,

Zoals beloofd enkele aandachtspunten met betrekking tot regionaal cultuurbeleid vanuit het Dudok Architectuur Centrum (DAC) bezien.

Het DAC heeft op regionaal niveau drie ambities

- 1) Verhogen van het aantal bezoeken aan het Raadhuis (rondleidingen) door bekendheid te vergroten (toeristen in Amsterdam, maar ook uit de regio)
- 2) Verbeteren van de toegankelijkheid van het architectuur-historische erfgoed en recente architectonische hoogtepunten in Hilversum/Gooi en Vechtstreek door kant-en-klare routes aan te bieden
- 3) Onderzoeken of er behoefte is aan een regionaal centrum voor architectuur en erfgoed

Ad 1) Hier liggen aanknopingspunten vanuit de MRA (verspreiden toeristenstromen vanuit Amsterdam), de gemeente Hilversum (Hilversum promotie) en de CERT (promoten van de Gooi en Vechtstreek). De trein biedt in principe prima infrastructuur voor het Raadhuis alleen, maar alleen combi's met andere gebouwen wordt het snel ingewikkelder.

Ad 2) het DAC denkt na over compacte 'Rondjes Hilversum': langs 3 architectonische highlights in 2 uur (Raadhuis, Zonnestraal, Beeld en Geluid). Op scholen (educatief programma) zou een dagtochtje Singer Laren en Raadhuis Hilversum een topcombi zijn! Maar vervoer is een probleem: te ver voor fiets of lopend, onhandig met de bus...We hebben nu wandelroutes routes langs alle omroepgebouwen of alle scholen van Dudok in de aanbieding. Die zouden ook breder interessant moeten zijn.

Ad 3) We kunnen breder kijken dan Hilversum alleen. Op regionale schaal zijn klimaat, energie, infrastructuur, woningbouw, water en recreatie/groen dankbare thema's. Deze thema's worden nu niet in regionaal verband met breder publiek besproken/belicht/gepresenteerd. Samenwerking tussen de architectuurcentra zou interessant kunnen zijn (ARCAM IN Amsterdam, DAC in Hilversum, Podium in Haarlemmermeer, Babel in Zaanstad, Casla in Almere).

Hartelijke groet,

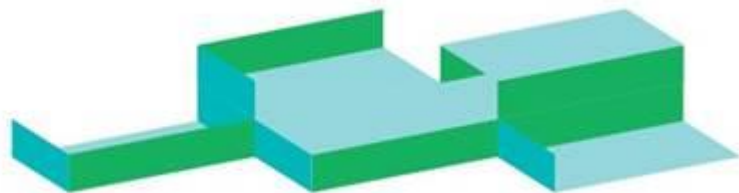
Indira

Dudok Architectuur Centrum

Indira van 't Klooster, directeur

+31 653 836437

Dudokpark 1
1217JE Hilversum
+31 (0)35 62 92 372
info@dudokarchitectuurcentrum.nl
www.dudokarchitectuurcentrum.nl

Bijlage 4 Het verhaal van Gooi en Vechtstreek

In de regio Gooi en Vechtstreek met 7 gemeenten (Wijdmeren, Gooise Meren, Huizen, Hilversum, Laren, Blaricum, Weesp) wonen ruim 240000 inwoners. Samengewerkt wordt met de gemeenten Eemnes (BEL combinatie) en Stichtse Vecht (Regionaal Bureau Recreatie en Toerisme).

De regio Gooi & Vechtstreek neemt ook deel aan het Programma Kunst, Cultuur & Erfgoed van de Metropoolregio Amsterdam. Het regionale aanbod van kunst en cultuur is complementaire aan het voor de Metropool opgestelde profiel 2019 – 2024: " Gooi en Vechtstreek heeft ongeveer evenveel culturele voorzieningen per inwoner als gemiddeld in Noord-Holland (exclusief Amsterdam). De regio heeft minder theaters en minder centra voor de kunsten, maar veel meer archieven en bibliotheken dan de gemiddeld per inwoner in Noord-Holland (exclusief Amsterdam) In Gooi en Vechtstreek trekken bibliotheken, centra voor de kunsten, theaters en festivals in absolute aantallen de meeste bezoekers. Musea en poppodia hebben een redelijk aandeel in bezoekersaantallen, het aandeel van filmhuizen en archieven in de bezoekersaantallen is zeer beperkt. Gooi en Vechtstreek heeft een relatief groot aanbod van erfgoed, archieven en bibliotheken die gezamenlijk de historische schatten van de regio beheren en het verhaal van de regio vertellen. Ook filmhuizen en concertzalen zijn goed beschikbaar. In 2015 brachten ruim 1,3 miljoen personen een bezoek aan een van de 32

(bovenregionale) culturele instellingen in Gooi en Vechtstreek, Het best bezocht zijn het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid, het Muiderslot en Singer Laren.

Per jaar verblijven er circa 50.000 Nederlandse toeristen in de regio. De meeste Nederlandse bezoekers komen voor een culturele voorstelling of museum bezoek (53%). Veel bezoekers combineren cultuur met horeca. Van de individuele bezoekers komt 70% uit Gooi en Vechtstreek en 30% uit een gemeente elders in Nederland. Het totaal aantal verwachte bezoekers neemt naar verwachting tot 2040 met bijna 9% toe, vooral vanuit de oudere leeftijdsgroepen". (bron: Meer dan de delen, Regioprofiel Metropoolregio Amsterdam 2019 – 2024)

Bijlage 5 Bovenregionale Samenwerking

Een helder profiel maakt belangenbehartiging op bovenregionaal niveau goed mogelijk. In het kader van CERT wordt dan ook deelgenomen aan het bestuurlijke samenwerkingsverband binnen de Metropool Regio Amsterdam (MRA). Deze samenwerking sluit overigens samenwerking met andere regio's zoals Utrecht niet uit. Tot de sterke punten Gooi- en Vechtstreek binnen de MRA van worden gerekend: erfgoed en natuur, diversiteit (veelzijdigheid), ligging, oude en nieuwe media.

Kansen, in de vorm van concrete opgaven, zijn:

- Bereikbaarheid vergroten met het openbaar vervoer
- Kennisuitwisseling
- Afstemming programma, minder versnippering, meer structurele samenwerking
- Zichtbaarheid vergroten: marketing en promotie

Tot de "magneten" van de Metropool Regio Amsterdam worden gerekend:

- het Media park als innovatieve experimenteerterruimte en het Instituut voor Beeld en Geluid
- Singer Laren dat met een sterke culturele programmering een groot publiek (landelijk en internationaal) bereikt

Als potentiële magneten worden beschouwd:

- Het Erfgoedfestival Gooi en Vechtstreek
- Fotofestival Naarden
- De Dutch Media Week
- Muziek Festival Wonderfeel

Het MRA werkprogramma voor de jaren 2019 – 2024 beoogt de thans bestaande of ontbrekende samenwerking te verbeteren en nu nog onbenutte kansen voor cultuurbezoek en -deelname te benutten. Het programma brengt de bovenregionale samenwerking op de beleidsterreinen kunst, cultuur en erfgoed in een stroomversnelling. Nadrukkelijk wordt daarbij ook de verbinding gezocht met de programma's Economie, Ruimte en Mobiliteit van de Metropoolregio Amsterdam.

Voor de regio Gooi en Vechtstreek zijn de volgende MRA- projecten (zie bijlagen) van groot belang:

1. Proeftuin Bereikbaarheid en Promotie Cultuur MRA: de MRA zet in de periode 2019 – 2024 in op het bevorderen van het bezoek aan het uniek en onderscheidend cultuur (historische) aanbod in de regio (buiten Amsterdam) door:
 - a. De sterke OV- infrastructuur van de Metropoolregio Amsterdam beter te benutten en drempels in de 'customer journey' tot het aanbod weg te nemen.

- b. De regionale cultuurmarketing voor de inwoner en internationale bezoeker van de regio te vergroten
2. Proeftuin Cultuureducatie & Vervoer: De rijke culturele infrastructuur binnen de Metropoolregio Amsterdam is nog niet voor alle leerlingen uit het basisonderwijs toegankelijk. Met deze proeftuin willen we barrières zoals de afstand tot een museum of theater wegnemen, zodat kinderen niet alleen op school kennismaken met kunst en cultuur, maar ook culturele ervaringen op locatie kunnen opdoen. Er zijn gemeenten die specifieke middelen reserveren voor het vervoer van leerlingen waar andere zich beperken tot het subsidiëren van het aanbod.
3. Binnen het programma Kunst, Cultuur en Erfgoed van de provincie Noord-Holland wordt in samenwerking met de MRA gewerkt aan een Database en Cultuur monitor MRA, waarop informatie over cultuur en erfgoed in de regio op een overzichtelijke manier zal worden ontsloten Samen met de cultuurmonitor moet de database een bijdrage leveren aan het onderbouwen van (nieuw) beleid.

Bijlage 6 Kwetsbaarheid kleine instellingen

De belangstelling voor geschiedenis van landschap, cultuur en architectuur is groot. Ook in onze regio. Maar de organisaties zijn kwetsbaar. Als in 2017 kwam uit een onderzoek van BMC naar voren dat samenwerking gewenst is op het gebied van:

- Kennisdeling
- PR en Marketing
- Educatie
- Fondsenwerving
- Projectmatige samenwerking
- Training voor vrijwilligers
- Inrichting van een gezamenlijke backoffice

Stappen op het gebied van de vorming van een gemeenschappelijke organisatie zijn tot dusverre niet gezet, omdat er bewust voor gekozen werd eerst met de binnen CERT ontwikkelde netwerksamenwerking met daarin de Mondriaanwerkgroep ervaring op te doen. Toch is de urgentie van bundeling van krachten, en het vinden van een passende vorm daarvoor niet afgenomen:

- door tal van kleine instellingen verenigd onder de vleugels van de Stichting Tussen Vecht en Eem (TVE) een samenwerkingsverband van meer dan 40 lokale en regionale organisaties op historisch en aanverwant gebied, wordt met klem gepleit voor de vorming van een Steunpunt Erfgoed Gooi en Vecht. (zie bijlage ...)
- De kerntaak van zo'n professioneel steunpunt is in de ogen van TVE om met kennis en service:
- a. historische clubs (lokale historische verenigingen, kleine musea die hoofdzakelijk met vrijwilligers draaien) te ondersteunen
 - b. platform zijn voor contacten, overleg en afstemming van beleid en activiteiten voor alle belangrijke erfgoedorganisaties (= voortzetting en uitbouw van het zgn Mondriaan-overleg; thans is of voelt slechts een selectie zch aangesproken)
 - c. oppakken van gemeenschappelijke promotie en publiciteit; het maken van een meerjarige Erfgoedagenda en afstemmen van bezoekers en verblijfsarrangementen
 - d. organiseren van gemeenschappelijke projecten (zoals het erfgoedfestival)

De Mondriaanwerkgroep is een eerste stap geweest naar een regionaal platform voor uitwisseling en samenwerking. Die samenwerking tussen de culturele organisaties verdient nu een duidelijk vervolg. De grote regionale en bovenregionale instellingen willen samen ook bijdragen aan de ondersteuning van de kleinere instellingen. Door gemeenschappelijke proeftuinen mogelijk te maken. Maar ook door kleine organisaties niet te overvragen, en hulp te bieden bij verdere professionalisering. Bijvoorbeeld door ervaringsplekken aan te bieden voor jonge erfgoedprofessionals. De culturele instellingen hebben kleine organisaties. De slagkracht is niet groot. Er is weinig energie voor extra programmering. Er is weinig geld. Daarom moet er een regionale aanpak groeien gericht op versterking van bedrijfsvoering. Onderzocht moet worden of onder de samenwerkingsparaplu dit regionaal steunpunt cultuur en erfgoed kan worden ontwikkeld. Zoals bijvoorbeeld de talentontwikkeling waarbij de deelnemende instellingen (grote en kleine) stage- en ontwikkelplekken aanbieden. Daaruit zou een pool van erfgoed specialisten kunnen ontstaan op het terrein van communicatie, fondsenwerving en collectiebeheer. Vakopleidingen zouden hierbij moeten worden betrokken.

Bijlage 7 Samenwerking Marketing en Toerisme

In MRA verband neemt de Regio Gooi en Vechtstreek deel aan de Strategische Agenda in de MRA.

Deze agenda voorziet in een Pilot Gebiedsgerichte aanpak die in 2019 in Gooi en Vechtstreek zal worden uitgevoerd. Als centrale doel is geformuleerd:

“Het creëren van een culturele en recreatieve koppeling tussen Amsterdam en de Gooi- en Vechtstreek, waarbij op de middellange termijn het doel is om meer- en bredere selectie aan internationale bezoekers vanuit Amsterdam naar de Gooi- en Vechtstreek te krijgen en op de lange termijn meer verblijfsbezoek te realiseren. De gebiedsgerichte aanpak zal niet gelijk in 2019 al leiden tot een grote toename van internationale bezoekers vanuit Amsterdam richting Gooi en Vechtstreek, maar zal bijdragen aan het realiseren van de juiste randvoorwaarden, bestemming- en productontwikkeling om dat in de jaren daarna op passende wijze wel mogelijk te maken.” (werkplan p 16)

Bij de regio-organisatie Gooi- en Vechtstreek zijn het Regio Bureau Recreatie en Toerisme en de Stichting Toerisme Gooi- en Vecht ondergebracht. Deze stichting is de organisatie die zorg wil dragen voor een aantrekkelijke regio d.m.v marketing en productontwikkeling, relatiebeheer.

Regio Bureau Recreatie en Toerisme is een back-office bureau dat faciliteert met de volgende producten:

- Bereikbaarheid, toegankelijkheid van wandelpaden, fietsroutes, routenetwerk in samenwerking met uitvoerende diensten van gemeenten
- Verzamelen toeristische- recreatieve informatie en beschikbaar stellen aan derden ten behoeve van gebruik en marketing: zoals vvv, lokale overheden, lokale marketingorganisaties
- Bedient en organiseert regionaal netwerk, waarin partners zoals vvv, ondernemers en marketingorganisaties
- Verzamelt en levert data ten behoeve van beleidsontwikkeling in opdracht van het portefeuillehoudersoverleg. Faciliteert bestuurder bij belangenbehartiging op bovenregionaal niveau. (Amsterdam Partners, MRA, Utrecht Board)

Bijlage 8 Festivals

“Festivals geen ontkomen meer aan” zo proclameert De Verenigde Podium Kunsten Festivals in haar Pamflet culturaanbod. De positie van festivals is groot geworden in het culturele leven. Ook de minister geeft aan dat festivals in vrijwel alle disciplines (naast podiumkunsten, ook onder meer in film, ontwerp, digitale cultuur etc.) een sleutelrol vervullen. Festivals bieden de broodnodige beweging, flexibiliteit en ruimte voor experiment, die een gezonde sector nodig heeft. Festivals bieden een podium voor talentontwikkeling, productie en internationalisering. Kortom vernieuwing: Voor bezoekers, voor programmamakers, voor cultuur- en erfgoed aanbieders.

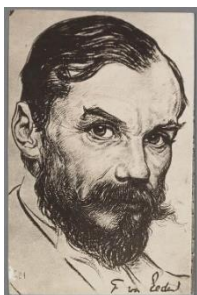
‘Een probleem bij de financiering van festivals is dat festivals enorm afhankelijk zijn geworden van de fondsen, mede wegens gebrek aan lokale en rijksfinanciering in combinatie met de hoge prestatie-eisen (bijvoorbeeld op het gebied van eigen inkomsten). Dat maakt festivals uiterst kwetsbaar, omdat fondsen over algemeen niet aan structurele financiering doen, maar de afhankelijkheid wel structureel is. Kortom: naast aanzienlijke budgetverhogingen voor festivals is er vooral meer afstemming nodig tussen de overheden. Er is meer vertrouwen nodig in de festivals, meer maatwerk om de verschillende festivals individueel te kunnen ondersteunen.(brief dd 18 januari 2019 van De verenigde podiumkunsten Festivals aan Raad voor cultuur).

De regio Gooi- en Vechtstreek verdient in de komende jaren een maatwerkprogramma, passend bij de kwaliteiten en profiel van de regio.

De regio kent al het eerste geslaagde Erfgoedfestival. Maar ook het Muziekfestival Wonderfeel dat jaarlijks in de maand juli op Landgoed Schaep en Burgh in ‘s-Graveland en dit jaar naar schatting meer dan 9000 bezoekers trekt.

Bijlage 8.1 Erfgoedfestival Grensverleggers in Gooi en Vecht.

1 juni – 14 september 2020

Frederik van Eeden

Jacob van Rees

Lou Loeber

Comenius

Nescio

Fritzi Harmsen van Beek

Sonja Barend en Ellen Blazer

Een samenwerking van Singer Laren, Kasteel – Museum Sypsteyn, Museum Huizen, Instituut voor Beeld en Geluid, Museum Hilversum, de collectie Hilversum, Museum Weesp, het Muiderslot, het Nationaal Vesting Museum, Forteiland Pampus, het Pinetum Blijdenstein, Tussen Vecht en Eem, Slot Zuylen, Vechtstreekmuseum, het Comeniusmuseum, de Gooise bibliotheken en Toerisme Gooi en Vecht.

Erfgoedfestival Grensverleggers in Gooi & Vecht

In 2020 organiseren een aantal musea, erfgoedinstellingen en culturele partners uit de Gooi en Vechtstreek een gezamenlijk erfgoedfestival binnen het thema GRENSVERLEGGERS in GOOI & VECHT. Door met elkaar samen te werken in programma en marketing, doen de culturele instellingen een gezamenlijke propositie aan de bezoekers van de regio. Het programma wordt uitgedragen in een mediacampagne die door de partners en door de projectorganisatie wordt verspreid. Hierbij wordt samengewerkt met de regionale VVV en de lokale marketingorganisaties.

Grensverleggers in Gooi & Vecht laat het publiek op een laagdrempelige manier kennismaken met de rijke geschiedenis van de Gooi en Vechtstreek waar talrijke vernieuwers, vrijdenkers, innovators, schrijvers en dichters gewerkt en gewoond hebben. Via tentoonstellingen, wandel- en fietsroutes, lezingen, educatieve programma's en nog veel meer worden de verhalen voor een breed publiek ontsloten.

Dit evenement is het tweede erfgoedfestival dat in de regio georganiseerd wordt. Na een succesvolle eerste editie in 2018 hebben de musea de ambitie geformuleerd om elke twee jaar een erfgoedfestival te organiseren. Het is onderdeel van een reeks samenwerkingsprojecten die in het kader van het regionaal CERT¹ programma worden geïnitieerd door de regioconservator en de museale instellingen. Om het jaar zal er binnen een thema gewerkt worden aan het ontwikkelen van een gezamenlijk erfgoedfestival met tentoonstellingen en randprogramma. Door de unieke identiteit van de regio te benadrukken met een kwalitatief hoogwaardig aanbod van exposities en evenementen, beogen wij meer bezoekers naar de regio Gooi en Vechtstreek te trekken.

Grensverleggers in Gooi & Vecht

De Gooi en Vechtstreek is een ondernemende regio waarbinnen een hoge kwaliteit van leven en zorg centraal staat. Het gebied kenmerkt zich als een groenblauwe oase met een innovatief klimaat in een monumentale omgeving. Gooi en Vechtstreek is strategisch gelegen tussen Amsterdam, Almere, Amersfoort en Utrecht en kent een diversiteit aan landschap, cultuurhistorie en creativiteit.

¹ Het CERT Programma is een initiatief van de zeven samenwerkende gemeenten in de Regio Gooi en Vechtstreek (Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp en Wijdmeren) die in ervoor hebben gekozen om stevig te investeren in de samenwerking op het gebied van cultuurhistorie en erfgoed.

De regio Gooi en Vechtstreek was begin twintigste eeuw een plek waar grote innovaties samen kwamen. Tussen 1880 en 1920 vormden de natuur een belangrijke reden om vanuit de stad naar het Gooi te reizen. Schilders (van Neuhuys en Mauve tot Mondriaan en Van der Leek), dichters (bijv. Jani Roland Holst) en schrijvers (bijv. Carry van Bruggen) vonden rust en inspiratie in de dorpen op de hei. Wereldverbeteraars, zoals de Christenanarchisten onder leiding van prof. Jacob van Rees in Laren en Frederik van Eeden in Bussum, probeerden er hun ideale wereld in het klein te verwezenlijken door het stichten van kolonies. Ook in Huizen waren gemeenschappen waarin de nieuwe ontwikkelingen werden omarmd. De kunstenaars stonden aan de wieg van de tweede Gouden Eeuw van de schilderkunst. Het modernisme in de schilderkunst werd door belangrijke kunstenaars in de kunstenaarskolonies van Laren en Blaricum vormgegeven.

De schrijver Nescio schreef veelvuldig over het plasseengebied rondom Kortenhoef maar vestigde zichzelf in de kolonie Tames in Huizen.

Rond 1900 werd op wonderlijke manier samengeleefd in Het Gooi met een doodarme boerenbevolking met stadsmensen die in een hut op de hei hun idealen najaagden.

Ook buiten de beeldende kunst vonden belangrijke innovaties in de regio plaats.

In Hilversum zorgde de architect Dudok voor grote vernieuwing in de architectuur en stedenbouw. Begin 19e en 20ste eeuw waren er ook veel sociaal hervormers actief om de bevolking te ondersteunen en te stimuleren. Van Houten ontwikkelde in zijn chocoladefabrieken leerprogramma's voor zijn medewerkers. Bankier Benjamin Blijdenstein ontpopte zich als rijke weldoener tot een belangrijke ontwikkelaar van het sportieve en recreatieve leven in de stad Hilversum, terwijl hij eveneens voor grote vernieuwingen in het bankwezen zorgde.

De seinfabrieken in Hilversum vormen de oorsprong van de opkomst en bloei van de media-industrie in Hilversum en Bussum. De radio werd 100 jaar geleden in het Gooi ontwikkeld waarna de omroepen en televisiestudio's zorgden voor een gigantische media-stad.

Ook in Loosdrecht en omgeving vonden vernieuwers een aantrekkelijke woonplaats. Jonkheer Henri van Sypesteyn herbouwde het kasteel van zijn voorvaders en ontwierp hierbij een kasteeltuin van uitzonderlijke kwaliteit. Als verzamelaar en tuinexpert zette hij de Nederlandse tuinarchitectuur op de kaart.

De betrokken instellingen vertellen binnen het Erfgoedfestival gezamenlijk het verhaal van Gooi en Vechtstreek, die zich voor bezoekers als de 'tuin van Amsterdam' profileert met kastelen en buitenplaatsen, een cultuurhistorisch landschap, aangelegde tuinen, parken en recreatieplassen.

Tijdens het erfgoedfestival 2020 belichten we grensverleggende ideeën, denkers, filosofieën, ontwikkelingen en personen die in Gooi en Vecht tot bloei zijn gekomen. Veel ontwikkelingen vonden plaats aan het begin van de twintigste eeuw, maar een enkeling duikt verder in het verleden met de grensverleggende ontwikkelingen bij de fortbouw, en grensverleggende denkers en hervormer uit de 8^e, 17^e en 18^e en 19^e eeuw.

Doelstellingen

Erfgoedfestivals maken de regionale geschiedenis zichtbaar voor een groot publiek. Daarnaast versterken ze de samenhang binnen het erfgoedveld. Door samenwerking vergroten de deelnemers hun zichtbaarheid en hun publieksbereik.

Meer publiek

Doelgroepenonderzoek laat zien dat bezoekers aan de regio Gooi en Vechtstreek kiezen voor een gemixt kort één of meerdaags programma waarin zij museum- en fortbezoek combineren met wandelen, fietsen of varen in het landschap en verpozen in de diverse horecagelegenheden.

Door het gezamenlijk organiseren van een erfgoedfestival worden meerdere doelstellingen bereikt, door samen te werken in programma en campagne wordt het publieksbereik en de zichtbaarheid van de culturele organisaties vergroot. Door de grotere publieksstroom geeft het themafestival een economische impuls aan de partners en het MKB in de regio. Met deze themajaren beogen wij het publiek te inspireren en willen wij tevens het culturele en economische klimaat in de regio bevorderen.

Erfgoedkwaliteiten regio versterken

De musea in de Gooi en Vechtstreek verschillen nogal in omgang, maar een opvallend kenmerk is dat zij veelal, op het Instituut voor Beeld en Geluid na, geleid worden door een hele kleine organisatie. De kleine staf maakt de organisaties kwetsbaar en de middelen zijn dikwijls beperkt. Door met elkaar samen te werken, functies te delen, kennis uit te wisselen en samen te werken binnen een erfgoedfestival wordt gewerkt aan versteviging van de organisaties en ontstaan er mogelijkheden om de zichtbaarheid significant te vergroten. De kleinere musea hebben nauwelijks budget voor communicatie en marketingonderzoek. Deze elementen en vraagstukken worden onder aansturing van de regioconservator opgepakt.

Door samen te werken binnen een concreet project vinden de erfgoedinstellingen elkaar. Men bouwt gezamenlijk aan een verhaal en probeert elkaar daarbij te versterken. Hierdoor worden de kwaliteiten van de erfgoedsector in de regio vergroot en beter zichtbaar.

De musea vervullen een belangrijke maatschappelijke rol in de lokale gemeenschap. Veel musea worden gedragen door een grote groep vrijwilligers die zich inzetten en betrokken voelen bij de programmering. Het erfgoedfestival biedt mogelijkheden voor experimenten en vernieuwing. Door vrijwilligers ook middels trainingen te betrekken, te verbinden aan een groter verhaal, neemt de betrokkenheid toe.

Voor wie?

Het erfgoedfestival Grensverleggers in Gooi en Vecht richt zich enerzijds op de inwoners van de Gooi en Vechtstreek. Het festival vertelt die inwoners (jong en oud) op een nieuwe manier het verhaal over de eigen regio. De tweede belangrijke doelgroep is de toeristen die de regio bezoeken. Zij kunnen via de erfgoedfestivals kennis maken met karakteristieke aspecten van de regio.

Hoe?

Het erfgoedfestival wordt gecoördineerd door een kleine werkgroep. Deze werkgroep ondersteunt en stimuleert deelnemers en zorgt voor de centrale communicatie van het festival. Deelnemers aan het festival ontwikkelen en financieren hun eigen activiteit.

Deelnemers

Singer Laren, Kasteel – Museum Sypesteyn, Museum Huizen, Muiderslot, de collectie Hilversum, het Nationaal Vesting Museum, Forteiland Pampus, het Pinetum Blijdenstein, Tussen Vecht en Eem, Slot Zuylen, Vechtstreekmuseum, het Comeniusmuseum, de Gooise bibliotheken, Wonderfeel en marketing Gooi en Vecht. Het aantal deelnemers aan het festival zal waarschijnlijk nog groeien. Organisaties met ambities en programma binnen het thema Grensverleggers in Gooi en Vecht worden uitgenodigd aan te sluiten.

Bijlage 8.2 Luisteren en luieren op Wonderfeel

Wonderfeel is een driedaags buitenfestival voor klassieke muziek met de ongedwongen sfeer van een popfestival. Op het 25 hectare natuurgebied in 's-Graveland liggen de zeven Wonderfeelpodia een mini-wandeling van elkaar verspreid. Ze bieden voor elk wat wils: van Mozart tot Aart Strootman, van Rameau tot Pärt met lijntjes naar jazz, wereld- en popmuziek. Er zijn musici van wereldklasse: jonge honden en oude rotten. Verder op het programma: dans, poëzie, muziekdocs, natuurwandelingen,

yoga en diverse kinderactiviteiten. Het publiek luistert ontspannen op bankjes, in zitzakken onder de bomen of op een kleed in het gras. Er zijn rollende keukens met pizza en bier, bouillabaisse en champagne en alles wat daartussen zit. Op het groene festivalterrein biedt Wonderfeel een totaalbeleving van klassieke muziek voor een breed publiek van nu.

Wonderfeel: beleef klassieke muziek.

Wonderfeel is een 3-daags buitenfestival met klassieke muziek midden in de natuur:
> 350 musici in > 100 concerten – dans – muziekdocs – verhalen – poëzie –kinderactiviteiten
– rollende keukens

19, 20 en 21 juli 2019 op landgoed Schaep en Burgh in 's-Graveland

Binnen de MRA wordt Wonderfeel gezien als een 'groeimagneet". Het festival weerspiegelt de kwaliteiten Muziek, Buitenplaatsen, groen en creatief. Voor Wonderfeel is het belangrijk om onderdeel te zijn van een sterke regio met een krachtige positionering. Die positie draagt bij aan het vergroten van het publieksbereik zowel nationaal als internationaal. Wonderfeel kan en wil op haar beurt die positie gebruiken om binnen de regio samenwerking aan te gaan met andere culturele instellingen om kwaliteiten te bundelen en expertise in te brengen daar waar gewenst. Wonderfeel wil ook een belangrijke bijdrage leveren aan sociale verduurzaming. Wonderfeel is meer dan een hedonistisch feest, het is in potentie ook een plek waar d.m.v. muziek groepen in de samenleving kunnen worden bereikt die extra steun behoeven. Dat kan ook betekenen dat Wonderfeel die groepen opzoekt buiten de festivalperiode om. Wonderfeel koestert de ambitie om hier tastbaar beleid op te formuleren en bij voldoende financiële middelen mensen binnen de organisatie vrij te maken.

Breder cultuurbestel zet deur open voor meer genres en diverser publiek

Het landelijke cultuurbestel moet meer rekening houden met het veelzijdige culturele leven in Nederland. Kunstenaars en creatieven staan te popelen om het aanbod te verrijken met nieuwe genres en kunstvormen voor een diverser publiek. Deze ontwikkelingen vragen om veel meer ruimte in het cultuurbeleid van het Rijk. Zo wordt het tijd dat de Culturele Basisinfrastructuur (BIS) wordt uitgebreid met bijvoorbeeld design, urban arts, e-cultuur, popmuziek of mode. Dat schrijft de Raad voor Cultuur in zijn advies 'Cultuur dichtbij, dicht bij cultuur' over het cultuurbestel vanaf 2021.

Stevige rol voor regio

Iedereen in ons land moet toegang hebben tot cultuur. Door nauw samen te werken met gemeenten en provincies (stedelijke cultuurregio's) bij de ontwikkeling van cultuurbeleid, kan er een sterker en gevarieerder bestel ontstaan. De raad adviseert om een programmafonds voor nieuwe maatschappelijke verbindingen in te richten, dat de samenhang tussen het landelijke en regionale cultuurbeleid verstevigt. De overheden binnen de stedelijke cultuurregio's zijn hierbij verantwoordelijk voor 'matching' van gelden. De rijkscultuurfondsen behouden hun belangrijke rol om vernieuwing en ontwikkeling aan te jagen. De raad moedigt hen aan om meer aansluiting met stedelijke cultuurregio's te zoeken, zodat lokale talenten nog beter worden gezien.

Ook pleit de raad voor een breder regionaal aanbod en een lokale verankering van cultuur en erfgoed. Daarom moet bij de uitbreiding van de BIS worden uitgegaan van een evenwichtige spreiding door het land. Een aantal toonaangevende instellingen uit stedelijke cultuurregio's, zoals ontwikkelinstellingen, presentatie-instellingen en festivals, verdient een plek in de BIS. Zij bieden ruimte aan nieuwere genres en slaan een brug tussen makers en publiek. Ook gemeentelijke en provinciale musea die van nationaal belang zijn, en niet onder de Erfgoedwet vallen, horen volgens de raad thuis in de BIS. De raad benadrukt daarnaast in zijn advies het grote belang van cultuuronderwijs, cultuureducatie en -participatie, die een potentieel publiek laten kennismaken met kunst en cultuur.

Arbeidsmarktagenda

Een duurzame verbetering van de arbeidsmarktpositie van professionals in de kunst- en cultuursector is essentieel volgens de raad. Cultuuruitoefening op een professioneel niveau is immers een vak, geen onbetaalde hobby. De raad adviseert daarom dat de Fair Practice Code een stevige voorwaarde voor subsidietoekenning wordt. Met een mogelijk rijksgesubsidieerd scholingsfonds wordt het voor instellingen aantrekkelijk om zich te committeren aan de

‘Arbeidsmarktagenda culturele en creatieve sector’.

Topinstellingen

Het bestendigen van Nederlandse topinstellingen blijft een speerpunt. De raad bevestigt in zijn advies de spilfunctie van de grote musea, podiumkunstinstanties, festivals en postacademische instellingen die nationaal en internationaal toonaangevend zijn. Ook vindt de raad het noodzakelijk om de te krappe bedragen voor een aantal BIS-instellingen te verhogen, zodat zij de verantwoordelijkheden en taken kunnen vervullen die van hen worden verwacht.

Investerings

Voor de wijzigingen in het cultuurbeleid die de raad voorstelt, zijn extra investeringen noodzakelijk. In de huidige kabinetsperiode is er vanaf 2020 jaarlijks 80 miljoen euro extra voor cultuur beschikbaar. Daarvan is een groot deel al gereserveerd. De voorstellen van de raad voor de subsidieperiode 2021-2024 bedragen in totaal 34 miljoen euro. Daarnaast adviseert de raad om in 2020 eenmalig 15 miljoen euro te investeren in een scholingsfonds en 5 miljoen euro in de opzet van een revolverend fonds. Zo'n fonds stelt cultuurproducenten in alle disciplines en genres in staat om meer artistieke risico's te nemen.

Voor de langere termijn is er een substantiële, extra investering nodig – bovenop de impuls van 80 miljoen euro – om de vitaliteit van de sector te garanderen, werkenden fatsoenlijk te betalen en kunst en cultuur voor de hele samenleving toegankelijk te maken. De raad ziet mogelijkheden om de financiële middelen aanzienlijk te verruimen via bijvoorbeeld een revolverend fonds, de Geefwet, loterijgelden voor kunst en cultuur en het belasten van superplatforms zoals Netflix, Google en Facebook.

